

ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ В КИЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Черняк О. І., д.е.н., професор

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Школа застосування математичних методів дослідження економіки в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка сягає своїми коріннями кінця XIX століття. Всьому світу відоме ім'я українського економіста-математика Є.Є. Слуцького (1880-1948). За його словами, без використання математичного апарату він не зміг би „показати справжню взаємодію попиту і пропозиції (у її сучасній конструкції) і теорії затрат виробництва.”[1].

Історія розвитку світової економічної думки свідчить про те, що виникнення такого важливого напрямку в економічній теорії як економічна кібернетика має об'єктивну закономірність і пов'язано з практичною необхідністю: економічні залежності, співвідношення, що відповідають реальним процесам, мають як суттєвий, так і формальний бік. Останній вимагає застосування числових вимірів в її дослідженні, що, у свою чергу, справляє вплив на розвиток прикладних методів. Але застосування математичних методів в економічних дослідженнях зводиться не просто до проведення певних економічних розрахунків, а дає можливість вивчити економічні закономірності та отримувати нові теоретичні та практичні висновки.

Виникнення в 60-х роках XX століття нової науки – кібернетики, що здійснила величезний вплив на розвиток інших наук, в тому числі і на економіку, – призвело до усвідомлення гострої необхідності розвитку математичних методів в економічних дослідженнях. Нагальні потреби України в економістах з поглибленою математичною підготовкою, з навичками системного мислення в аналізі економічних явищ будь-якого рівня складності та знаннями сучасних методів кібернетики пересвідчили необхідність створення такого важливого наукового напрямку в економічній теорії як економічна кібернетика. Розвивати новий напрям покликані були новостворені кафедри економічної кібернетики, що з'явилися в той час в провідних навчальних закладах України.

Кафедра економічної кібернетики Київського національного університету імені Тараса Шевченка була заснована в 1965 році в складі економічного факультету при активній підтримці засновника української кібернетичної школи академіка В.М. Глушкова. В.М. Глушков здійснив визначний вплив на розвиток теорії та практики економіко-математичного моделювання. З його ініціативи був створений факультет кібернетики Київського університету імені Тараса Шевченка, в складі якого кафедра економічної кібернетики перебувала з 1969 року по 1988 рік. З 1989 року кафедра економічної кібернетики знову входить до складу економічного факультету університету. Першим завідувачем

кафедри був професор Костянтин Іванович Швецов, широко відомий своїми науковими працями у галузі теорії функцій дійсного змінного, математичного програмування, історії математики та педагогіки. К.І. Швецов залучив до роботи на кафедрі висококваліфікованих фахівців, достатньо сказати, що доцентом кафедри тоді працював майбутній академік із світовим ім'ям В.С.Михалевич. Кафедрою свого часу завідували професори І.М.Ляшенко, О.І.Ястремський, О.О.Карагодова, а з 1996 року кафедру очолює доктор економічних наук О.І. Черняк, який є провідним українським вченим-економістом в галузі вибіркового дослідження, актуарної математики, методології економіко-математичне моделювання. За час існування кафедри вона підготувала 11 докторів наук, більше 50 кандидатів наук, випустила біля 1500 високоосвічених фахівців з математичних методів в економіці, опубліковано 70 монографій та підручників з основних предметів за напрямком “Економічна кібернетика”.

Наразі кафедра економічної кібернетики виконує велику науково-дослідну роботу за такими основними напрямками: розробка нових технологічних засобів підтримки та прийняття рішень; розробка нових методів управління портфелем цінних паперів; побудова та використання макроекономічних моделей економіки України; розробка нових методів прогнозування макроекономічних показників; побудова теоретичних та чисельних методів оптимального розміщення при проведенні соціально-економічних вибіркового обстежень; розробка методики визначення рівня зовнішньоекономічної безпеки України; розробка методології прогнозування кризового стану підприємств та формування узагальнених оцінок галузевого стану. Кафедра щорічно проводить Міжнародну науково-практичну конференцію „Прогнозування соціально-економічних процесів” (ПСЕП).

Наукові результати, отримані фахівцями кафедри, знаходять свою практичну реалізацію при виконанні договірних тем, надаючи можливість піднести рівень обґрунтованості управлінських рішень щодо економічного розвитку України.

Література

1. Є.Слуцький. Визнання. Творча спадщина з погляду сучасності. Монографія / За ред. В.Д.Базилевича - К.: Знання, 2007.

О МОДЕЛЯХ МАТЕМАТИЧЕСКОЙ ЭКОНОМИКИ

Курзенов В. А., д.т.н., профессор

Северо-Западная академия государственной службы, г. Санкт-Петербург

Для выработки экономических решений представляется необходимым учитывать результаты, полученные при концептуальном и математическом моделировании по адекватным моделям конкретной экономической ситуации.